

ทศมายูกา โทตุมหาราชินี

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สวทศพฤษภาศศาสตร์โรงเรียน

จุลสาร

ก.07-222 ฉบับที่ 4 ปีที่ 21

กรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2559

ISSN - 1685-7771

สวัสดิ์ท่านสมาชิกทุกท่าน จุลสารฉบับนี้ก็มีข่าวและเรื่องราวน่าสนใจมาฝากทุกท่านกันเช่นเคยนะคะ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 59 สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนหลายๆ ท่านก็ได้มีโอกาสเฝ้าฯ รับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานประชุมวิชาการงานและนิทรรศการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและฐานทรัพยากรท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 4 ณ สำนักพระราชวัง สนามเสือป่า เป็นที่ปลาบปลื้มของพวกเราทุกคนไปแล้วนะคะ สำหรับสมาชิกที่พลาดโอกาสนี้ไป ก็ขอเอาใจช่วยให้มีโอกาสในคราวต่อไปในปีหน้านะคะ ชมภาพบรรยากาศในงานที่ผ่านมาได้ทางเว็บไซต์ rspg.or.th แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

ในเล่ม

ถ้อยแถลง	2
แนะนำโรงเรียนสมาชิกฯ	2
ข่าวสมาชิกฯ	3 - 4
ฐานทรัพยากรท้องถิ่น	5
Plants In Focus	6
สรรทามาฝาก	7
บทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ	8-9
ETC etera	10-11
นกในหมู่เกาะแสมสารและเส้นทางการดูนก	12-13
องค์ความรู้และภูมิปัญญาจากฐานทรัพยากรท้องถิ่น	14
คุยสบายๆ กับที่ปรึกษา	15
พฤกษาวรรณศิลป์	16

โรงเรียนบ้านโคกกะชาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
เลขที่ 165 หมู่ที่ 13 ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด
จังหวัดบุรีรัมย์ 31180 โทรศัพท์ 0-4463-4956
E-mail : khohkkachay@gmail.com

ผู้บริหาร นายพิเชษฐ์ ยงปัญญา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
ผู้ประสานงาน นางพนาวลัย จงประโคน
ข้อมูลบุคลากร ครู 14 คน พนักงานราชการ 2 คน
ครูอัตราจ้าง 1 คน ครูพี่เลี้ยง 1 คน นักการภารโรง 1 คน
คำขวัญโรงเรียน การศึกษาดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม

โรงเรียนบ้านโคกกะชาย เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนทั้งสิ้น 236 คน เป็นสมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2557 รหัสสมาชิก 7-31180-008 แม้จะเป็นโรงเรียนที่อยู่แนวชายแดน แต่ก็ไม่อาจปิดกั้นการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนได้ดำเนินการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนใน 5 องค์ประกอบและพืชศึกษา โดยการบูรณาการกับหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ใน 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยยึดหลัก “ต้นไม้คือชีวิต” พัฒนาพื้นที่ในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้และทำกิจกรรม ส่งผลให้โรงเรียนได้ผ่านการประเมินเพื่อรับป้ายสนองพระราชดำริ ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในเดือนมีนาคม 2559 ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจต่อผู้ปกครองนักเรียน คณะครูและบุคลากรของโรงเรียนบ้านโคกกะชายเป็นที่สุด

ประมวลาภาพงานรบเสดจสมเดจพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารอ ทรงเปดงานประชุมวษาการและนทรศการงานสวนพฤษศาสตรรองเรยนและฐานทรพยากรทอองถน ระเบดภุมภาค ครอองที่ 4 ณ สำนกพระราชวง สนามเสอปา กทม.

สมเดจพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารอ เสดจพระราชดาเนนไปทรงเปดการประชุมวษาการและนทรศการสวนพฤษศาสตรรองเรยนและฐานทรพยากรทอองถน ระเบดภุมภาค ครอองที่ 4 ระหวางวันทออง 29 กรภควาคม - 2 ลิงหาคม 2559 ณ สำนกพระราชวง สนามเสอปา) พระราชวงดุสฤต กรุงเทมมหานคร โดยมออผู้วราชการกรุงเทมมหานคร รองผู้วราชการกรุงเทมมหานคร ปลัดกรุงเทมมหานคร รองผู้วราชการโครงการอนุรักษพันธุกรรมพอชอนเนอองมาจากพระราชดาเรอ ฝอ้าฯ รบเสดจฯ และนายจุมพล สำเกาพล รองผู้วราชการกรุงเทมมหานคร ถวายสุจอบตร รองปลัดกรุงเทมมหานคร เข้ำฝอ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายของทอองระลลล

นายพรชัย จุฑามาศ รองผู้วราชการโครงการอนุรักษพันธุกรรมพอชอ กราบบังคมทูลเบกผู้สนบสนุนโครงการอนุรักษพันธุกรรมพอชอ และผู้เขารบพระราชทานเกयरดอบตรฯ และบ้ายสนองพระราชดาเรอ

สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับพระราชทานเกียรติบัตรฯ และป้ายสนองพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชโอรส
เปิดการประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและฐานทรัพยากรท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 4

เรียบเรียงโดย ดร.ปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์ เจริญทรัพย์

ภูมิปัญญา:อาหารเข็มนา

วัยทองเป็นชื่ออันไพเราะที่ไว้ทำให้คุณผู้หญิงที่เข้าสู่วัยสูงอายุรู้สึกดีเพื่อการก้าวไปสู่วัยดังกล่าวได้ดีขึ้น แต่วัยทองสำหรับผู้หญิงเป็นเรื่องใหญ่ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับทั้งร่างกายและอารมณ์ การจัดการอารมณ์วัยทอง ผู้หญิงวัยหมดประจำเดือนส่วนใหญ่จะทรงพบกับอาการสับสนร้อนสับสนหนาว อากาศวิงเวียนบ้านหมุน ที่ร้ายที่สุดน่าจะเป็นอาการหงุดหงิดอย่างไม่มีเหตุผล ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ใช้จัดการคนวัยทองได้แก่ การกินน้ำกระชายผสมน้ำผึ้งมะนาวจะใช้ลดอาการสับสนร้อนสับสนหนาวได้ดี

นอกจากนี้การกินผักโขม (baby spinach) ที่มีวิตามินเอ กรดโฟเลต แคลโรทีน วิตามินซี โพแทสเซียม ธาตุเหล็ก แมกนีเซียม แคลเซียม สังกะสี โปรตีน และไฟเบอร์ แกรมมีสรรพคุณช่วยขับพิษออกจากร่างกาย ปรับระดับฮอร์โมนที่ปรวนแปรให้คงที่ นอกจากนี้ยังมีน้ำมันมะพร้าวที่มีคุณสมบัติที่ช่วยกระตุ้นเมตาบอลิซึมในร่างกาย ทำให้ร่างกายมีการเผาผลาญพลังงานได้ดีขึ้น ส่งผลให้น้ำหนักไม่เกิน ซึ่งเป็นต้นเหตุของอาการร้อน ๆ หนาว ๆ ในร่างกาย อีกทั้งยังช่วยคืนความชุ่มชื้นให้ผมและผิวหนังได้อีกด้วย ส่วนในคนญี่ปุ่นนิยมกินสาหร่าย ซึ่งกินเป็นประจำในมื้ออาหารอยู่แล้ว สาหร่ายทะเลมีไอโอดีนสูง ช่วยควบคุมการทำงานของต่อมไทรอยด์และกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย รักษาระดับน้ำตาลในเลือด ทำให้อารมณ์ไม่ปรวนแปร และช่วยควบคุมน้ำหนัก พบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

ขอบคุณภาพจาก

1. <http://www.mhthailand.com/nutrition-weight-lose>
2. <http://thaiherbal.org/488>
3. <http://cyberwoman.cbn.net.id/cbprtl/cybermed>

เรียบเรียงโดย พี่หนึ่ง piyarat.rspg@gmail.com

รางจืด

พรรณไม้สีม่วงที่มีสรรพคุณทางสมุนไพรอยู่หลายชนิดมาก แต่ที่รู้จักกันดีและใช้กันอย่างแพร่หลายรู้จักดีที่ชื่อรางจืดเถา มีชื่อท้องถิ่นที่เรียกกันหลายชื่อมากได้แก่กำลังข้างเผือก ขอบชะนาง รางเย็น (ยะลา) จอลอดิเออ ชั่งกะ บั้งกะละ พอหน่อเตอ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) ดุเหว่า (ปัตตานี) ทิดพุด (นครศรีธรรมราช) ย่ำแย้ แอดแอ (เพชรบูรณ์) เครือเขาเขียว ยาเขียว (ภาคกลาง) น้ำนอง (สระบุรี)

รางจืดมีชื่อสามัญภาษาอังกฤษว่า laurel clock vine, blue trumpet vine, laurel-leaved thunbergia อยู่ในวงศ์ Acanthaceae และมีชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Thunbergia laurifolia* Lindl.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของรางจืด เป็นไม้เลื้อยหรือไม้เถา เนื้อไม้แข็ง ใบมีลักษณะเป็นใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้าม รูปทรงเป็นขอบขนานหรือรูปไข่ ปลายใบมีลักษณะเรียวแหลม โคนใบมนเว้า มีเส้น 3 เส้นออกจากโคนใบชัดเจน ดอกมีสีม่วงอมฟ้า ออกเป็นช่อห้อยลงตามซอกใบ มีใบประดับสีเขียวประแดง ส่วนกลีบเลี้ยงมีลักษณะเป็นรูปจาน ดอกมีลักษณะคล้ายรูปแตรสั้น โคนกลีบดอกมีสีเหลืองอ่อน โคนดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ส่วนปลายแยกเป็น 5 กลีบ มีเกสรเพศผู้ 4 อัน รางจืดจะออกดอกช่วง เดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม ส่วนผลมีลักษณะเป็นฝักกลม ส่วนปลายเป็นจระงอย เมื่อฝักแก่แตกเป็น 2 ซีก ส่วนที่ใช้เป็นสมุนไพร ได้แก่ใบและรากใช้ปรุงเป็นยาถอนพิษไข้ เป็นยาพอกบาดแผล น้ำร้อนลวก ไฟไหม้ ทำลายพิษยาฆ่าแมลง สตริกนิน จากการดื่มเหล้ามากเกินไป หรือยาเบื่อชนิดต่างๆ เข้าสู่ร่างกาย รางจืดมีประโยชน์มากโดยเฉพาะเมื่ออยู่ในสถานที่ห่างไกลโรงพยาบาล การนำส่งแพทย์ต้องใช้เวลา อาจทำให้คนไข้ถึงแก่ชีวิตได้ ถ้ามีต้นรางจืดปลูกอยู่ในบ้าน ใช้ใบรางจืดไม่แก่ไม่อ่อนเกินไปสัก หรือรากที่มีอายุเกิน 1 ปีขึ้นไป และมีขนาดเท่านิ้วชี้ มาใช้เป็นยาบรรเทาพิษเฉพาะหน้าก่อนนำส่งโรงพยาบาล (รากรางจืดจะมีตัวยามากกว่าใบ 4-7 เท่า) ดินที่ใช้ปลูก ถ้าผสมขี้เถ้าแกลบหรือผงถ่านปน จะช่วยให้ต้นรางจืดมีตัวยามากขึ้น อย่างไรก็ตามรางจืดอาจไม่เหมาะสำหรับกินต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลายาวนานเกินไป เพราะอาจมีผลกับตับ ไต และระบบเลือด มีรายงานวิจัยทดสอบความเป็นพิษของรางจืดถ้าได้รับมากกว่า 500 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัวหนึ่งกิโลกรัม (500 mg/1 kg) พบว่ามีผลกับตับ ไต และระบบเลือดของหนูขาว

การปลูกรางจืดไม่ยาก ใช้กิ่งจากการปักชำหรือ การตอน หรือการเพาะเมล็ด มาปลูกลงดิน สามารถใช้เป็นไม้ประดับได้ด้วยเพราะดอกสวยโดดเด่น ให้เกะกะกำแพง รั้ว ขอบแสงแดดไม่ต้องจัดมาก อยู่ในร่มได้บ้าง ไม่มีโรคและแมลงรบกวน เหมาะสำหรับปลูกประจำบ้านที่มีรั้วหรือกำแพงเพราะใช้เป็นไม้ประดับและสมุนไพรได้อย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. http://www.rspg.or.th/plants_data/herbs/herbs_20_4.htm
2. <http://www.kew.org/science-conservation/plants-fungi/thunbergia-laurifolia-laurel-clock-vine>
3. <http://www.medplant.mahidol.ac.th/publish/journal/ebooks/j10%282%2923-36.pdf>
4. ขอขอบคุณภาพจาก บก.นิตยสารหมอชาวบ้าน

สรรหามาฝาก

พานาคอตต้า

ข้าวกล้องมะลินิลสุรินทร์

สวัสดิ์ค่ะ วันนี้ที่มีเมนูขนมหวานเพื่อสุขภาพมาฝาก นั่นก็คือ พานาคอตต้าข้าวกล้องมะลินิลสุรินทร์ ซึ่งมีคุณค่าสารอาหารอยู่มาก อาทิเช่น วิตามิน B1, B2, B รวม, และวิตามิน E นอกจากนี้ยังมีสารต้านอนุมูลอิสระ (Anti-oxidant) สูงกว่าข้าวกล้องทั่วไป 7 เท่า นอกจากนี้เราจะได้ลิ้มลองรสชาติที่อร่อยแล้วเรายังได้ประโยชน์เน้นๆ จากข้าวกล้องอีกด้วย มาดูวิธีทำกันเลยค่า

อุปกรณ์

ถ้วยตวง ผ้าขาวบาง ตะแกรง หม้อ ซ้อนตวง ถ้วย

วิธีทำน้ำข้าวกล้องงอกมะลินิลสุรินทร์

1. นำเมล็ดข้าวกล้องมะลินิลสุรินทร์ 100 กรัม ล้างน้ำให้สะอาด นำไปแช่น้ำประปา 1 ลิตร ทิ้งไว้ประมาณ 5-6 ชั่วโมง
2. จากนั้นนำมาล้างให้แห้ง แล้วนำไปต้มให้เดือดโดยใช้ไฟปานกลาง เคี่ยวประมาณ 15 นาที เสร็จแล้วใช้ผ้าขาวบางกรอง

ส่วนผสมซอสสตอเบอร์รี่

สตอเบอร์รี่แช่แข็ง 350 กรัม
น้ำตาลทราย ½ ถ้วย

วิธีทำ

นำสตอเบอร์รี่แช่แข็งมาปั่นกับน้ำตาลจนได้เนื้อซอสสตอเบอร์รี่ กรองเอาเนื้อสตอเบอร์รี่ออกและนำซอสไปราดบนถ้วยพานาคอตต้า

ส่วนผสมพานาคอตต้า

1. วิปป์ครีม 2 ถ้วย
2. นมสด 1 ½ ถ้วย
3. น้ำตาล 2 ซ้อนโต๊ะ
4. เจลาติน 6 แผ่น
5. เกลือ ¼ ซ้อนชา
6. โยเกิร์ตธรรมชาติ 2 ซ้อนโต๊ะ
7. น้ำข้าวกล้องมะลินิลสุรินทร์งอก ½ ถ้วย

วิธีทำ พานาคอตต้า

1. ตัดเจลาตินเป็นแผ่นเล็กๆแล้วแช่ในนมสด ½ ถ้วย ให้นิ่ม
2. ผสมน้ำข้าวกล้องมะลินิลสุรินทร์ วิปป์ครีม นมสด น้ำตาล และเกลือ คนให้เข้ากัน ยกขึ้นตั้งไฟอ่อนๆ หมั่นคน ระวังอย่าให้เดือด เมื่อส่วนผสมร้อนจัด ยกหม้อลงจากเตา พักให้ส่วนผสมหายร้อน ประมาณ 5 นาที
3. เติมโยเกิร์ตธรรมชาติและเจลาตินที่แช่นมไว้ลงในหม้อคนให้เจลาตินละลายจนหมด แล้วใช้ตะแกรงกรอง
4. ตักใส่ถ้วยที่เรียงไว้ในถาด เติมน้ำเย็นลงไปในถาดเพื่อช่วยลดอุณหภูมิปิดฝาด้วย แล้วนำไปแช่ในตู้เย็น อย่างน้อย 3 ชั่วโมง

ข้าวกล้องมะลินิลสุรินทร์

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Oryza sativa* L.

วงศ์ : Poaceae

ลักษณะทั่วไป : เป็นข้าวนาสวน ไร่ต่อช่วงแสง

เล็กๆน้อยๆอุ่นข้าวเก่าให้เหมือนข้าวใหม่ บ่อยครั้งที่เรามักมีข้าวเหลือคาหม้อแน่นอนว่าการเอาข้าวเหลือมาหุง หรืออุ่นใหม่ เพียงแค่ละลายเกลือใส่น้ำแล้วนำไปพรมลงบนข้าวบางๆ จากนั้นก็อุ่นข้าวอีกครั้ง เพียงเท่านี้คุณก็จะได้ข้าวที่มีรสชาติที่เหมือนข้าวใหม่ ที่สำคัญคืออร่อยมากขึ้นอีกด้วยค่า

เรียบเรียงโดย
สุเมตต์ ปุจฉาการ
คมสัน หงษ์ภักดิ์ศรี

บทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เอคไคโนเดิร์ม

Echinodermata (4)

เรียบเรียงจากหนังสือ เอคไคโนเดิร์มบริเวณหมู่เกาะสิมิลัน

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

Comanthus briareus (Bell, 1882)

ชื่อสามัญภาษาไทย: ดาวขนนกสีขาวลาย

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: Feather star

ลักษณะ: ร่างกายแตกแขนงในแนวรัศมี แขนงแตกกิ่งออกเป็นซี่ก้านยาว กิ่งของแขนที่อยู่ใกล้ปากโค้งงอได้ ไม่เป็นเตี้ยแข็ง และเป็นซี่หวี แขนงมีสีน้ำตาลอ่อนกิ่งของแขนงมีสีขาวสลับดำ

แหล่งที่อยู่อาศัย: พบอาศัยอยู่ตามซอกหิน หรือช่องว่างระหว่างปะการัง มักเกาะก้อนปะการังนิ่งๆ ในเวลากลางวัน ออกหากินในเวลากลางคืน

การแพร่กระจาย: เกาะสิมิลัน เกาะปายู และเกาะหุยง

Oxycomanthus bennetti (J. Müller, 1841)

ชื่อสามัญภาษาไทย: ดาวขนนกสีเหลืองดำ

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: Bennette's feather star

ลักษณะ: ร่างกายแตกแขนงในแนวรัศมี แขนแตกกิ่งออกเป็นซี่ก้านยาว กิ่งของแขนที่อยู่ใกล้ปากโค้งงอได้ เป็นซี่หวี สีของตัวผันแปรได้หลายแบบ ที่พบมากในหมู่เกาะลันเตนเป็นแบบที่แขนมีสีดำและกิ่งของแขนมีสีเขียวอ่อน

แหล่งที่อยู่อาศัย: พบเกาะอยู่บนก้อนปะการังหรือซากปะการังที่เป็นก้อนหิน ตอนกลางวันจะแผ่ขยายกิ่งของแขนคล้ายช่อดอกไม้ไม่ค่อยเคลื่อนไหวแต่เวลากลางคืนจะขยับแขนเพื่อดักตะกอนกินเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย: เกาะบางู เกาะลันเตน เกาะปายู และเกาะหุยง

Et Cetera

เรยบเรยงดอย พเเจ

nutthaporn@hotmail.com

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา อพ.สร.-มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Natural History Museum

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

จากนั้นก็จะเป็นในส่วนของการเรียนรู้เรื่องพลังงาน มีให้น้องๆลองปั่นจักรยานเพื่อให้กำเนิดพลังงานไฟฟ้าด้วยนะคะ พี่เห็นเด็กน้อยหลายคนมาลองปั่นจักรยานเพื่อพลังงานกันอย่างสนุกสนานมากเลยคะ อย่าลืมมาปั่นกันนะคะ ส่วนต่อมาเป็นการจัดแสดงโปสเตอร์ภาพพร้อมรายละเอียดของสิ่งมีชีวิตในพระนามาภิไธยของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ค่ะ เช่น ปูเจ้าฟ้า นกเจ้าฟ้าสิรินธร เครื่องเพชรรัตน์ จำปีสิรินธร เป็นต้นคะ ในบริเวณเดียวกันยังมีห้องปฏิบัติการสำหรับการทำการทดลองดีเอ็นเอ และแผนภาพแสดงเกี่ยวกับการศึกษาดีเอ็นเอทั้งที่ต่างประเทศ และในประเทศไทยคะ

ในห้องต่อๆมาจะเป็นห้องนิทรรศการ โดยในห้องแรกทางพิพิธภัณฑ์ได้ร่วมกับองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพ.วช.) จัดนิทรรศการภาพถ่ายทางธรรมชาติคะ ภาพแต่ละภาพสวยเป็นธรรมชาติอย่างมากทีเดียว เมื่อเดินไปที่ห้องต่อมา พี่เชื่อว่าน้องจะร้องอู้หูกันเชียวกะ เพราะทางพิพิธภัณฑ์และอพ.วช. ยกสัตว์สตัฟฟ์มาจัดแสดงโชว์อย่างมากมายหลายชนิดทีเดียว ไฮไลต์จะอยู่ที่ซังน้อยและผองเพื่อนกลางห้องโถงจัดแสดงงานชั้นสองคะ สำหรับการสตัฟฟ์สัตว์หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Taxidermy มีประโยชน์ในการเก็บซากสัตว์และศึกษาธรรมชาติของสัตว์คะ งานสตัฟฟ์สัตว์เป็นศิลปะและเทคนิคอย่างหนึ่งที่ทำให้สัตว์ที่ตายแล้วดูเหมือนมีชีวิต ผู้สตัฟฟ์นอกจากจะต้องมีฝีมือลายมือที่ไม่ธรรมดาแล้ว ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจทางชีววิทยาเกี่ยวกับสรีระ ลักษณะท่าทางและการดำรงชีวิตของสัตว์เพื่อที่จะจัดทำทางของสัตว์สตัฟฟ์ให้ได้ใกล้เคียงธรรมชาติที่สุดคะ การสตัฟฟ์สัตว์แต่ละชนิดก็มีขั้นตอนความละเอียดยากง่ายต่างกันไป ซึ่งนิทรรศการนี้ก็จัดแสดงภาพให้เห็นเข้าใจได้คะ

กลับมาที่ชั้นหนึ่งกันอีกทีก่อนออก จะพบกับส่วนแสดงงานวิจัยใหม่ๆของทางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ไม่ว่าจะเป็นสมุนไพรต้านพิษแมงป่องข้าง ไร่น้ำนางฟ้า เห็ด และสมุนไพรไทย ... อยากบอกว่าพิพิธภัณฑ์นี้น่าสนใจจริงๆค่ะ จัดแสดงแบบเข้าใจได้ง่าย เหมาะกับน้องๆทุกเพศทุกวัย หากน้องๆอยู่ในจังหวัดขอนแก่นหรือจังหวัดใกล้เคียง หรือแม้แต่อยู่ไกล แต่ว่ามีโอกาสได้มาขอนแก่น พี่ขอแนะนำว่ามาชมเพื่อความรู้และความบันเทิงซักครั้งวันนะค่ะ จะได้รับความรู้และความสนุกสนานกลับไปแน่นอนค่ะ ตอนนี้พิพิธภัณฑ์ปิดปรับปรุงค่ะ และจะเริ่มเปิดทำการอีกครั้งวันที่ 16 เมษายน 2559 เวลาทำการคือ 10.00-19.00 น. หยุดทุกวันจันทร์ค่ะ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติม หรือกิจกรรมได้ที่เฟซบุค พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา มข. หรือสอบถามได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 043202155 ค่ะ พบกันใหม่ฉบับหน้านะค่ะ (^////////^)

หกในหมู่เกาะผสมสารและสิ่งทางการดูหก

(ตอนที่ 6)

รองศาสตราจารย์ ผุสดี ปริยานนท์
ต่อจากฉบับที่แล้ว

เส้นทางเดินดูนกเส้นทางที่ 3

จากท่าเรือไปพลับพลาที่ประทับ (อาคารทรงงาน) ระยะทางไป-กลับ 1.5 กิโลเมตร เส้นทางนี้จะพบนกป่าและนกทะเล เริ่มเดินทางจากท่าเรือด้านทิศเหนือไปยังพลับพลาที่ประทับด้านตะวันตก ช่วงแรกของเส้นทางจะทับซ้อนกับเส้นทางแรก ส่วนแรกของเส้นทางที่หนึ่งเป็นถนนคอนกรีต สภาพป่าสองข้างทางเป็นป่าดิบแล้ง ผ่านอ่างเก็บน้ำที่อยู่ด้านซ้ายมือ เมื่อเดินตรงไปถึงชายฝั่งด้านตะวันตก สามารถเดินออกมาสู่ชายหาดด้านเหนือแล้วเดินกลับมายังท่าเรือได้ นกที่พบในเส้นทางเดินดูนกนี้จะพบนกกระजิบธรรมดา นกกระจิบคอดำ นกเอี้ยงสาริกา นกปรอดสวน นกปรอดหัวสีเข้มมา นกปรอดหน้าขาว นกแซงแซวสีเทา นกแซงแซวหงอนขน นกแซงแซวหางปลา นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ นกกากวน นกจับแมลงสีน้ำตาล นกจาบคาเล็ก นกบั้งรอกใหญ่ นกคุ่มอกลาย นกตบยุงเล็กมักจะมีพบบ้างอยู่ตามพื้นที่ โดยเฉพาะเวลาพลบค่ำหรือบางครั้งอาจนั่งกกไข้อยู่กับพื้น หากสังเกตไม่ต้อาจเหยียบชนกได้ เพราะนกชนิดนี้จะตีหลุมเป็นแอ่งและวางไข่มีลายประคล้ายสิ่งแวดลอม เมื่อเข้าไปใกล้บริเวณแหล่งน้ำถ้าโชคดีอาจพบเหยี่ยวทุ่ง เหยี่ยวขาว ซึ่งเป็นนกล่าเหยื่อที่มีสีขาวสลับดำ สามารถกระพือปีกบินอยู่กับที่ได้ เหล่านกกินปลาที่พบเห็นได้ในเส้นทางนี้คือนกกินเปี้ยว นกกระเต็นอกขาว และนกกระปูดใหญ่ สำหรับนกพงคิ้วดำเป็นนกอพยพพบเห็นได้บริเวณใกล้แหล่งน้ำ นอกจากนั้นสามารถพบเหล่านกกระจิด เช่น นกกระจิดขาสีเนื้อ นกกระเบื้องผาเป็นนกอพยพที่พบอยู่บริเวณชายหาดฝั่งตะวันตก ในบริเวณเดียวกันจะพบนกนางนวลเกลบเคราขาวในหน้าแล้ง เพราะเป็นนกอพยพและนกนางนวลเกลบท้ายทอยดำบินอยู่นอกชายฝั่ง หากกลับเดินตัดป่าละเมาะออกไปชายหาดด้านหน้าเหนือเส้นทางนี้จะพบนกยางทะเลหากินอยู่ตามหาดหินใกล้แหลมลูกกลม นอกจากนั้นจะพบนกขมิ้นน้อยธรรมดา นกปรอดสวน นกเอี้ยงสาริกา นกกากวน ที่บินอยู่ชายป่าที่ติดกับชายทะเล

รายละเอียดนกแต่ละชนิดบนเกาะเสมสาร

1. นกยางกรอกพันธุ์จีน

ชื่อสามัญ Chinese Pond-Heron
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ardeola bacchus*
ชื่อสกุล Ardeola

ลักษณะและนิสัย เป็นนกน้ำขนาดกลาง (46 ซม.) ลักษณะในช่วงฤดูผสมพันธุ์และนอกฤดูผสมพันธุ์แตกต่างกัน โดยช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์ นกยางกรอกพันธุ์จีนและนกยางกรอกพันธุ์ขาวจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือบริเวณหัว คอ และอก มีสีเข้มและมีลายขีดสีน้ำตาลเข้ม บริเวณหลังสีน้ำตาลดำ ท้องสีขาว ปากยาว จะงอยปากส่วนบนและส่วนปลายสีดำ ขายาวสีเหลือง มักพบอยู่รวมกันเป็นฝูงเดินลุยน้ำเพื่อหาสัตว์น้ำเป็นอาหาร เมื่อเข้าสู่ฤดูผสมพันธุ์จะสังเกตเห็นความแตกต่างกันคือ นกยางกรอกพันธุ์จีนจะมีสีขนบริเวณหัว คอและอกเป็นสีน้ำตาลแดง ขณะที่นกยางกรอกพันธุ์ขาวบริเวณดังกล่าวจะมีสีน้ำตาลอมเหลือง

สถานภาพ เป็นนกอพยพพบบ่อยมาก

2. นกยางทะเล

ชื่อสามัญ Pacific Reef-Egret
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Egretta sacra*
ชื่อสกุล Egretta

ลักษณะและนิสัย นกยางทะเลเป็นนกขนาดกลาง (58 ซม.) โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นสองรูปแบบคือ มีสีขาวและส่วนมากมักมีสีเทาดำ ปากยาวสีเทาและขายาวสีเทา ส่วนรูปแบบสีขาวลักษณะคล้ายนกยางเปียแตกต่างกันตรงที่จะงอยปากและขาของนกชนิดนี้มีสีเหลืองอมเทาและหางสั้นกว่านกยางเปียเล็กน้อย นกยางทะเลมักหากินตามลำพังโดยเดินลุยน้ำทะเลตามหาดหินเพื่อหาสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในน้ำเป็นอาหาร

สถานภาพ เป็นนกประจำถิ่นพบบ่อย

3. นกยางเปีย

ชื่อสามัญ Little Egret
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Egretta garzetta*
ชื่อสกุล Egretta

ลักษณะและนิสัย เป็นนกขนาดกลาง (61 ซม.) มีลักษณะคล้ายนกยางทะเลรูปแบบที่มีขนสีขาวแต่ต่างกับที่นกยางเปียจะมีจะงอยปากและขาเป็นสีดำ ตีนสีเหลือง เมื่อเข้าสู่ฤดูผสมพันธุ์จะมีขนบริเวณท้ายทอยสีขาวยาวออกมาคล้ายเป็ดมม นกชนิดนี้อาจพบตัวเดียว หรืออยู่รวมกันเป็นฝูงหากินตามแหล่งน้ำจืด บางครั้งอาจพบบริเวณอยู่หาดหินและหาดทรายตามชายทะเลได้

สถานภาพ เป็นนกประจำถิ่นพบบ่อย

ฐานทรัพยากรท้องถิ่น.... องค์ความรู้และภูมิปัญญาจากฐานทรัพยากรท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน (jiant_antz@hotmail.com)

วันที่ 29 กรกฎาคม – 2 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ร่วมกับกรุงเทพมหานคร จัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการ สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและฐานทรัพยากรท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 4

ณ สำนักพระราชวัง (สนามเสือป่า) พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยมีการประชุมวิชาการและการจัดแสดงนิทรรศการ นำเสนอผลการดำเนินงานจากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) กรุงเทพมหานคร สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน 86 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 แห่ง

ในการประชุมวิชาการฐานทรัพยากรท้องถิ่น มีการบรรยายพิเศษ เรื่องแนวทางการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล ทรัพยากรท้องถิ่น กรณีศึกษา สวนตอกรงจันทน์ เขตยานนาวา และเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร การนำเสนอการบริหารและการจัดการ การดำเนินงาน และผลการดำเนินงานจากผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการเสวนาแนวทางการดำเนินงานฐาน ทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมรับฟังสามารถนำแนวคิด แนวทาง วิธีการไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นต่อไป

โดย จหนท. ก7

รองศาสตราจารย์กมลทิพย์ กสิภรณ์

ที่ปรึกษาประสานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.)

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

ในปีพุทธศักราช 2556 ก่อนเกษียณอายุราชการ ทำงานที่โปรแกรมชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา สอนวิชาชีววิทยา ได้ทำงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งแต่ปี 2542 เมื่อครั้งเป็นสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ได้รู้จักโครงการนี้ เมื่อพานักศึกษาไปปฏิบัติการที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสระเกษราช ทางกลุ่มโรงเรียนวังน้ำเขียว ได้ร่วมตัวสมัครเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เมื่อเกษียณอายุราชการในปี 2556 ได้รับการชักชวนจากท่าน ดร.ประไพศรี สุภา ให้ทำงานและได้รับความอนุเคราะห์จากท่านพรชัย จุฑามาศ รองผู้อำนวยการ อพ.สธ. เสนอแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษา

แรงบันดาลใจ คือการมีโอกาสได้สนองพระราชดำริ เป็นบุญที่ได้ทำงานถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทำงานรับใช้ชาติและแผ่นดิน ได้เห็นนักเรียนใช้สรรพสิ่งใกล้ตัว โดยเฉพาะพืชในโรงเรียนและท้องถิ่น เป็นสื่อที่ไม่ต้องเสียเงินซื้อ และยังช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรอีกด้วย

ความประทับใจ พูดถึงความประทับใจเกี่ยวกับโรงเรียน นักเรียน คือ แต่ละแห่ง มีความตั้งใจ มุ่งมั่น ในการทำงาน มีผลงานที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ใช้สติปัญญาและความร่วมมือเอาใจใส่ ความอดทน ความสามัคคี ที่เกิดขึ้นและการที่โรงเรียนได้ใกล้ชิดกับชุมชนนั้น ทำให้ชุมชนเข้มแข็งตลอดไป

สิ่งที่จะฝาก คือ อยากให้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน อยู่ในหัวใจของทุกคน นำกิจกรรมไปใช้ในชีวิตให้มีคุณภาพ อย่าคิดว่าเป็นงานยาก ลำบากเหน็ดเหนื่อย คิดว่าเรามีบุญได้เป็นส่วนหนึ่งของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรของชาติ เป็นสมบัติของทุกคน ที่ควรรักและหวงแหน ขอเป็นกำลังใจให้ทุกท่าน ได้ช่วยกันเผยแพร่และเป็นตัวอย่างแก่ท่านอื่นๆ ที่ยังไม่รู้จักหรือสัมผัสกับงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ให้งานนี้ยั่งยืน

โรงเรียนน้ำริดวิทยา

ได้บูรณาการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้และนักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการทำกิจกรรมในแต่ละลำดับการเรียนรู้ของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เกิดการเรียนรู้ การคิด วิเคราะห์ ส่งผลให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข

พฤกษารวมศิลป์

โรงเรียนน้ำริดวิทยา ได้บูรณาการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้และนักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการทำกิจกรรมในแต่ละลำดับการเรียนรู้ของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เกิดการเรียนรู้ การคิด วิเคราะห์ ส่งผลให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข

"อร่ามเหลือง ตระการ บานสะพรั่ง
ทุ่งสีทอง มองเห็น มาแต่ไกล
ทานตะวัน ทานแสง ที่แรงกล้า
หมู่ภุมร โปยบิน มาดอมดม
โรงเรียนเรา ร่วมรักษ์ ธรรมชาติ
ทั้งไม้ดอก ยืนต้น ไม้ล้มลุก

ชูช่อตั้ง ล้อลม โอนเอนไหว
พาให้ใจ สดชื่น แสบร้อนรมย์
สาดส่องมา ส่งสี ให้งามสม
ยามได้ชม แสนสุข ทุกเวลา
ไม้ให้ขาด สีสัน พรรณพฤกษา
สร้างคุณค่า สร้างชีวิต ให้งดงาม

อร่ามเหลือง ตระการ บานสะพรั่ง
ทุ่งสีทอง มองเห็น มาแต่ไกล
ทานตะวัน ทานแสง ที่แรงกล้า
หมู่ภุมร โปยบิน มาดอมดม
โรงเรียนเรา ร่วมรักษ์ ธรรมชาติ
ทั้งไม้ดอก ยืนต้น ไม้ล้มลุก

ชูช่อตั้ง ล้อลม โอนเอนไหว
พาให้ใจ สดชื่น แสบร้อนรมย์
สาดส่องมา ส่งสี ให้งามสม
ยามได้ชม แสนสุข ทุกเวลา
ไม้ให้ขาด สีสัน พรรณพฤกษา
สร้างคุณค่า สร้างชีวิต ให้งดงาม

นายธนกรภูมิ วันป่า ๒/๖/1

นางสาวณิชา สิริ ๒/๖/1

พรรณชนะและข้อคิดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในบทความต่างๆ ของจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่จำเป็นต้องเป็นความคิดเห็นของ อพ.สธ. และ อพ.สธ. ไม่รับผิดชอบใดๆ ต่อบทความที่ถูกล่วงเข้ามา และหากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น บทความใดๆ ที่ตีพิมพ์ในจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สงวนสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 การนำส่วนหนึ่งส่วนใดของจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนไปใช้ต้องได้รับอนุญาตจากบรรณาธิการจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

บรรณาธิการ : นายพรชัย จุฑามาศ

ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพร : ศ.ดร.เพยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ

กองบรรณาธิการฝ่ายบริหาร : น.ส. เพยาว์ ศิริสัมพันธ์

กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ : ศ.ดร. เพยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ ดร. ปิยะรัชฎ์ ปริญาพงษ์ เจริญทรัพย์ ดร. ภัฏฐพร รุจิขจร น.ส. ศิริกุล เกษา

กองบรรณาธิการฝ่ายประสานงาน : น.ส. อริศรา รื่นอารมย์

กองบรรณาธิการฝ่ายประสานงานสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน : น.ส. ปัทมาวรรณ ราตรี นางกมลชล จันทวงศ์ น.ส. กชกร เดชากิจไพศาล

กองบรรณาธิการฝ่ายพิมพ์/เว็บไซต์ : น.ส. วิไลลักษณ์ ช่วงวิวัฒน์ น.ส. ดรุณี กวางทวย นายภัทรชัย จุฑามาศ

ผลิตภัณฑ์ : ฝ่ายผลิตสื่อกราฟิก โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

สวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303

กรณีต้องการสอบถามข้อสงสัยหรือข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่ : หัวหน้าสำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สวนจิตรลดา ถ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303 โทร. 0 2252 0665, 0 2282 1850

โทรสาร 0 2282 0665

<http://www.rspg.or.th> email : dongdib05@plantgenetics-rspg.org, dongdib05@rspg.org